

Přítazlivost chráněných území pro rekreaci znamená oživení a významný regionální ekonomický přínos. Neregulované množství návštěvníků však může také negativně ovlivňovat přírodní hodnoty a společenské přínosy, které území poskytují.

Vhodně zvolená péče opřená o odborné vyhodnocení různých přínosů pomáhá **vytvářet harmonii mezi ochranou přírody, rekreací v přírodě** a dalšími žádoucími společenskými přínosy, spojenými například s ochranou zdrojů pitné vody.

Dobré plánování opatření pro využívání chráněných území je prospěšné i ve velmi atraktivních oblastech, které se už teď potýkají s velkým nápořem návštěvníků. Konkrétní opatření umožňují například lépe **rozložit množství návštěvníků v území**, třeba prostřednictvím plánování spoju hromadné dopravy, rozvržení stezek nebo rozmístění informačních tabulí. Díky tomu si **návštěvníci mohou lépe a nerušeně vychutnávat krásy přírody**.

Výzkumný projekt z Lesnického parku Podkomorské lesy v blízkosti Brna formuloval konkrétní návrhy pro ochranu území a jeho udržitelné využívání návštěvníky. Doporučil například vytváření odpočinkových míst pro rodiny s dětmi, udržování stromů, budování studánek nebo oddělení stezek pro pěší a pro cyklisty.

O vzácnou přírodu je často potřeba **aktivně pečovat** způsobem, který nejsou při běžném hospodaření s krajinou obvyklé (například pastva ovcí na cenných loukách).

Pěče vhodná pro záměry ochrany přírody ale nepomáhá jenom vzácným organismům a ekosystémům. **Místa s takovou péčí jsou často lidmi vnímána jako výjimečná a pestřejší. Jsou oázami klidu,** což zvyšuje jejich přitažlivost pro místní obyvatele i návštěvníky.

Studie z oblasti soutoku Moravy a Dyje ukázala, že pestré přírodní lesy, ve kterých jsou stromy rozmanitých druhů a různého věku, jsou pro případnou návštěvu přitažlivější než stejnověký hospodářský les.

Výzkum provedený v rámci projektu Jedna příroda ukazuje podobné výsledky pro chráněné louky. Louky, na kterých se provádí pastva nebo ruční sečení k ochraně vzácných druhů rostlin, jsou často vnímány jako pestřejší, atraktivnější a příznivější pro odpočinek než běžné hospodářské louky.

Tento leták byl vydán díky projektu „Jedna příroda s názvem „Integrovaný projekt LIFE pro soustavu Natura 2000 v České republice“ (Akronym: LIFE-IP: N2K Revisited) spolufinancovanému programem LIFE Evropské unie (EU); číslo grantové smlouvy LIFE17IPE/CZ/000005. Údaje a informace v něm uvedené vyjadřují stanovisko kolektivu autorů. Evropská komise není zodpovědná za jakékoliv použití informací, které tento leták obsahuje.

Vydalo: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy © 2024
Grafika: David Škodný, 2123design s.r.o., tisk: Žaket
Foto: Jan Melichar, Petr Pavelčík

www.jednapriroda.cz | **@JednaPriroda**

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ – PŘITAŽLIVÉ KLENOTY PŘÍRODY

HODNOCENÍ SPOLEČENSKÝCH PŘÍNOSŮ PŘÍRODY V PRAXI

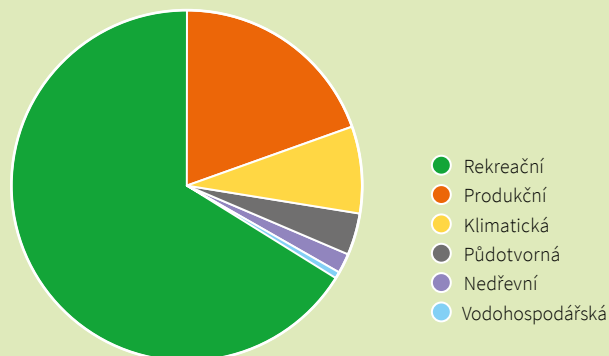
PŘÍRODNÍ ÚZEMÍ JSOU VÝZNAMNÁ PRO OCHRANU BIODIVERZITY I PRO SPOLEČNOST, NAPŘÍKLAD DÍKY SVÉ PŘÍTAŽLIVOSTI PRO NÁVŠTĚVNÍKY

Chráněná území, jako jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti (CHKO), evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000 nebo přírodní parky, jsou **klíčová pro ochranu biodiverzity**, včetně vzácných rostlin, živočichů a hub.

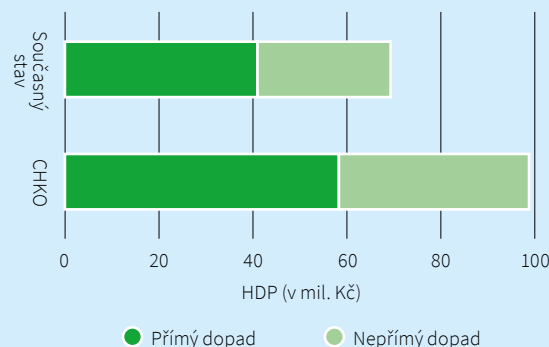
Území zaměřená na ochranu přírody a krajiny často přinášejí také **významné přínosy společnosti** – zejména prostřednictvím tzv. ekosystémových služeb, jako je například regulace klimatu, zadržování vody v krajině nebo poskytování příhodných míst pro rekreaci. Ekosystémové služby vyplývají z různých ekologických funkcí přírodních prostředí a jsou **zásadní pro dobrou kvalitu života lidí a prosperitu společnosti**.

Klíčovým přínosem přírodních a přírodě blízkých území (kam mimo chráněných území můžeme zahrnout i lesnické parky a geoparky) je často rekreace, jak v grafu ukazuje příklad z Lesnického parku Podkomorské lesy.

Přírodní místa se často vyznačují například unikátní estetikou, která z nich činí **atraktivní destinace pro odpočinek a rekreační aktivity**. Návštěva přírodních území mimo jiné umožňuje užívat si kontakt s přírodou, vnímat přírodní krásy a udržovat si fyzickou a duševní kondici.

Graf zobrazuje **podíl různých funkcí lesa v oblasti Podkomorských lesů**, tedy kapacitu jednotlivých funkcí přispívat ke společenským přínosům. Vyhodnocení proběhlo v roce 2017.

Graf zobrazuje **dopady potenciálního vyhlášení CHKO v oblasti soutoku Moravy a Dyje na hrubý domácí produkt (HDP) v regionu**. Přímé dopady zahrnují vliv na sektor ubytování, stravování nebo dopravy, nepřímé dopady se týkají návazných odvětví. Výsledky vycházejí z ekonomického modelování založeného na datech z dotazování stávajících návštěvníků přímo v oblasti a potenciálních návštěvníků z české populace. Uvedené peněžní hodnoty jsou vyjádřené v cenách z roku 2021.

ATRAKTIVITA CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ PROSPÍVÁ CELÉMU REGIONU

Samotné vyhlášení chráněného území zvyšuje jeho atraktivitu pro potenciální návštěvníky z blízkého i vzdálenějšího okolí. Jejich návštěva je pak nedílně spojena s **ekonomickými přínosy pro region**.

Návštěvníci utrácejí v regionu peníze, čímž **podporují místní ekonomiku** – hotelům, restauracím, průvodcům i dalším podnikatelům rostou tržby, což přispívá k celkovému rozvoji regionu. Zvýšená návštěvnost často vede ke vzniku nových pracovních míst v řadě odvětví v regionu.

Studie z roku 2021 provedená v oblasti soutoku Moravy a Dyje ukázala, že v případě vyhlášení velkoplošné ochrany typu CHKO by se v tomto území v delším časovém období zvedla návštěvnost o 48 %. Vyhlášení CHKO by z dlouhodobého hlediska vedlo také ke zvýšení počtu pracovních míst o 43 % a k nárůstu ekonomických přínosů v regionu, jak ukazuje graf na vedlejší straně.

Citované studie:

Melichar, J., Pavelčík, P., Zahradník, D., Banaš, M., Misaček, R., Hamanová, J., Slaba, M., & Kováčková, V. (2021). *Vyhodnocení socioekonomických dopadů vyhlášení CHKO Soutok*. Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, Monitoring návštěvnosti, SC&C.

Melichar J., Zahradník, D., Zatloukal, V., Pavelčík, P., Kaprová, K., Halfar, J., Roubalová, M., Beranová, J., & Banaš, M. (2018). *Vyhodnocení funkčního potenciálu lesů v oblasti záměru vyhlášení „Lesnického parku Podkomorské lesy“ včetně návrhu optimálního nastavení jeho polyfunkčního využití*. Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, Monitoring návštěvnosti, IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s.r.o.